

انگیزه انتخاب رشته مامایی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان مامایی دانشگاه آزاد اسلامی رشت

شیوا علیزاده^{۱*}، مژگان سیگارچیان^۲

۱. کارشناس ارشد مامایی، مربی گروه مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، گیلان، ایران

۲. کارشناس مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، گیلان، ایران

• دریافت مقاله: ۹۱/۳/۳ آخرین اصلاح مقاله: ۹۱/۶/۱ پذیرش مقاله: ۹۱/۶/۷

زمینه و هدف: داشتن انگیزه برای انجام هر کاری توسط انسان لازم است و هیچ یک از فعالیت‌های ارادی انسان‌ها بدون داشتن انگیزه رخ نمی‌دهد. هر چه تطابق بین انگیزه فرد با علائق و مهارت‌ها بیشتر باشد، شانس کسب نتایج موفقیت در تحصیل، کار و رضایت شغلی بیشتر است. این مطالعه با هدف بررسی میزان انگیزه دانشجویان مامایی نسبت به انتخاب رشته خود و عوامل مرتبط با آن انجام شد.

روش کار: این مطالعه توصیفی-تحلیلی به صورت مقطعی بر روی کلیه دانشجویان مامایی مشغول به تحصیل در مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی رشت در نیم‌سال اول سال ۹۱-۱۳۹۰ انجام شد. روش گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق‌ساخته در دو بخش مشخصات فردی و سؤالات سنجش انگیزه نسبت به انتخاب رشته بود. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ و با استفاده از آمار توصیفی و تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین نمره انگیزش دانشجویان مورد مطالعه نسبت به انتخاب رشته تحصیلی $6/14 \pm 49/85$ بود. نمره به دست‌آمده بالاتر از نمره قابل قبول بود. بین نمره انگیزه نسبت به رشته تحصیلی و متغیرهای پژوهش (شغل و تحصیلات والدین، وضعیت تأهل، وضعیت اقتصادی، سهمیه ورود به دانشگاه، محل سکونت، معدل دیپلم و سن) ارتباط آماری معنی‌داری وجود نداشت.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاکی از آن است که دانشجویان مامایی، از انگیزه بالایی برای تحصیل در این رشته برخوردار می‌باشند. بنابراین متصدیان امر با مغتنم شمردن این مسئله، باید تلاش لازم را در جهت ارتقای سطح آموزشی دانشجویان مستعد و رسیدن به حداکثر بهره‌وری، به کار گیرند.

کلید واژه‌ها: انگیزه، انتخاب رشته، رشته تحصیلی، مامایی

* نویسنده مسؤول: گروه مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، گیلان، ایران

مقدمه

انگیزه به عنوان مجموعه عواملی تعریف شده است که انسان را به سوی فعالیت و هدف به حرکت وا می‌دارد، آن را هدایت می‌کند و سبب تداوم آن می‌شود (۱). داشتن انگیزه برای انجام هر کاری توسط انسان لازم است و هیچ یک از فعالیت‌های ارادی انسان‌ها بدون داشتن انگیزه رخ نمی‌دهد. از جمله این فعالیت‌ها، یادگیری است که شاهره اصلی آن داشتن انگیزه می‌باشد (۲). بر طبق مطالعات، هر چه تطابق بین انگیزه فرد با علائق، مهارت‌ها و شخصیت حرفه‌ای (نیازها، تقاضاها و ویژگی‌های محیطی) بیشتر باشد، شانس کسب نتایج مثبت، مثل موفقیت در تحصیل و کار و رضایت شغلی بیشتر است (۳).

انسان‌ها همواره برای انجام کارهای مختلف از جمله یادگیری و تحصیل، انگیزه‌های متفاوتی داشته‌اند که به طور طبیعی ترتیب و تقدم آن در همه یکسان نیست (۴). در همین راستا افراد در قشرهای مختلف جامعه و با انگیزه‌های گوناگون وارد دانشگاه می‌شوند (۵) و در واقع انتخاب شغل و رشته تحصیلی در راستای ارضای نیازهایی است که متأثر از عوامل مختلف از جمله نیازهای رشد، مقبولیت اجتماعی و فیزیولوژیک می‌باشد (۶). هر سازمانی برای ایفای وظایف خود نیاز به نیروی انگیزه دارد. پس روشن است که چنانچه فرد از انگیزه کافی برای تحصیل در رشته‌ای برخوردار نباشد، نمی‌تواند خود را ارضا کند و در نتیجه عوارضی چون سرخوردگی، عدم رغبت به آموزش و افت تحصیلی به وجود خواهد آمد (۵). با توجه به محدودیت یادگیرندگان در امر آموزش عالی طبیعی است که هر کوششی که در زمینه درک بهتر انگیزه‌های رفتاری و عکس‌العمل‌های آنان انجام شود، منجر به بهتر اداره کردن امور خواهد شد (۷).

ما در بحث تحصیلات دانشگاهی در کشورمان شاهد یک پارادوکس هستیم؛ به گونه‌ای که از یک طرف رقابت شدیدی بین دانش‌آموزان برای ورود به دانشگاه و کسب تحصیلات عالی وجود دارد (۸) و از سوی دیگر، ظرفیت پذیرش دانشجویان در سیستم آموزش عالی بدون توجه به واقعیت‌ها و نیازهای

جامعه و نامتناسب با موقعیت‌های شغلی موجود در جامعه افزایش یافته است (۹). این مسایل باعث شده است که افراد از طبقات گوناگون جامعه با انگیزه‌های مختلف و گاهی بدون شناخت، آگاهی و علاقه وارد رشته‌های مختلف آموزشی شوند (۸). عدم شناخت کافی از رشته انتخابی می‌تواند منجر به بی‌علاقگی، سرخوردگی و در نتیجه افت تحصیلی دانشجویان شود (۱۰).

بیشترین علت تغییر رشته دانشجویان، عدم شناخت فرد از رشته تحصیلی و یا عدم موفقیت در رشته مورد نظر است (۱۱). مطالعات مختلف نشان داده‌اند که دانشجویان گروه‌های مختلف علوم پزشکی انگیزه‌های متفاوتی برای انتخاب رشته خود دارند (۱۲). دانشجویان رشته پزشکی مهم‌ترین عوامل انگیزشی خود را عوامل شخصیتی از جمله موقعیت و احترام اجتماعی عنوان کرده‌اند (۹). برای دانشجویان دندان‌پزشکی بیشتر جنبه‌های اقتصادی و درآمدزایی رشته اهمیت داشته است (۱۱). دانشجویان داروسازی نیز مهم‌ترین انگیزه انتخاب رشته خود را داشتن فرصت شغلی زیاد و پس از آن علاقه به ساخت دارو و کسب موقعیت اجتماعی ذکر کرده‌اند (۱۲). Ulrich نیز در مطالعه خود در دانشجویان مامایی، عوامل انگیزشی آن‌ها را در انتخاب رشته مامایی علاقه به این رشته و شغل، تشویق اطرافیان به خصوص ماماها و حتی داشتن تجربه زایمان بیان کرد (۱۳).

امروزه بهداشت و سلامتی مادران یک اولویت ملی در بسیاری از کشورها است. دولت‌ها و جوامع بین‌المللی باید سلامت مادران و کودکان را در بالاترین اولویت‌های خود قرار دهند (۱۴). سلامت مادران، نوزادان و کودکان، شاخص‌های مهمی هستند که از یک سو منعکس‌کننده وضعیت سلامت جمعیت می‌باشند و از سوی دیگر تعیین‌کننده وضعیت بهداشت و سلامت نسل بعدی هستند (۱۵). از آن جا که رشته مامایی یکی از رشته‌های است که به جهت تأمین سلامت اقشار آسیب‌پذیر جامعه (مادران و کودکان) از اهمیت ویژه‌ای در گروه‌های آموزشی برخوردار است (۱۶)، بنابراین از فراگیران

محل سکونت، معدل دیپلم، سهمیه ورود به دانشگاه) را مورد بررسی قرار می‌داد و بخش دوم پرسشنامه، سؤالات سنجش انگیزه افراد نسبت به انتخاب رشته تحصیلی مامایی بود. این پرسشنامه بر اساس مطالعه پژوهش‌های انجام‌شده در داخل و خارج از کشور، طراحی شد (۱۹، ۱۸، ۱۶، ۱۰). پاسخ سؤالات بر اساس مقیاس لیکرت و در ۳ درجه شامل موافقم، نظری ندارم و مخالفم تقسیم‌بندی گردید. پاسخ‌ها از رتبه ۱ تا ۳ طبقه‌بندی شدند. بر این اساس نمره ۲۳ نشانه کمترین نمره انگیزه و نمره ۶۹ نشانه بالاترین نمره انگیزه افراد نسبت به انتخاب رشته تحصیلی مامایی بود. همچنین نمره ۲۳ تا ۴۶ نشان‌دهنده انگیزه منفی و نمره ۴۶ تا ۶۹ نمایانگر انگیزه مثبت نسبت به انتخاب رشته تحصیلی مامایی بود. پرسشنامه پس از تهیه برای بررسی از حیث روایی و محتوا در اختیار چند نفر از اعضای هیأت علمی قرار گرفت و پس از جمع‌آوری اطلاعات، اصلاحات پیشنهادی اعمال شد. پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت (۰/۸۲۷ = α).

داده‌ها پس از گردآوری با نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۱۶ (version 16, SPSS Inc., Chicago, IL) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و آمار تحلیلی (آزمون‌های Student-t، ANOVA و ضریب همبستگی Pearson) استفاده شد و ضریب اطمینان ۹۵ درصد مد نظر قرار گرفت.

قابل ذکر است، قبل از انجام مطالعه حاضر، از تمامی دانشجویان برای شرکت در مطالعه، رضایت شفاهی اخذ شد و به ایشان اطمینان داده شد که داده‌ها بدون نام و فقط برای استفاده در پژوهش جمع‌آوری می‌شوند.

یافته‌ها

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که ۸۵/۵ درصد (۱۵۹ نفر) مجرد بودند. محدوده سنی دانشجویان مورد مطالعه بین ۱۸-۳۲

این رشته انتظار می‌رود که از حداکثر علم و آگاهی و مسئولیت‌پذیری در انجام وظایف خود برخوردار باشند و مهارت‌های مورد نیاز را در حد متعالی آن کسب نمایند تا بتوانند در برابر افراد جامعه پاسخگو باشند (۱۷).

ممکن است درک بهتر انگیزه دانشجویان برای ورود به رشته مامایی به عنوان اولین قدم در راه حل مسأله تناسب بین ویژگی‌های داوطلبین مامایی و تطابق با پتانسیل فرد برای داشتن یک شغل موفقیت‌آمیز و یکی از اساسی‌ترین راهکارهای ارزیابی آموزش مامایی باشد. با توجه به مطالب ذکرشده و اهمیت انگیزه در موفقیت و پیشرفت تحصیلی و حرفه‌ای و نیز بیان این موضوع که عوامل مختلفی مانند فرهنگ، شرایط اقلیمی، سن، وضعیت اقتصادی می‌تواند بر انگیزه‌های افراد، مؤثر باشد. همچنین انجام مطالعات ملی و منطقه‌ای از ضروریاتی است که هرگز نباید از نظرها دور داشته شود.

به همین دلیل این مطالعه با هدف بررسی انگیزه دانشجویان مامایی نسبت به انتخاب رشته خود و ارتباط آن با برخی عوامل مرتبط با آن در دانشگاه آزاد اسلامی رشت انجام شد.

روش کار

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی بود که به صورت مقطعی، انگیزه دانشجویان مامایی دانشگاه آزاد اسلامی رشت را در سال ۹۱-۱۳۹۰ نسبت به انتخاب رشته تحصیلی خود، بررسی کرد. نمونه‌گیری به روش سرشماری انجام شد و کلیه دانشجویان مامایی مشغول به تحصیل مقطع کارشناسی در نیم‌سال اول ۹۱-۱۳۹۰ دانشگاه آزاد اسلامی رشت در آن شرکت داده شدند. از مجموع ۲۲۵ نمونه (کل دانشجویان مامایی مشغول به تحصیل این دانشگاه)، ۳۹ نفر به اطلاعات پرسشنامه درخواستی پاسخ ندادند و در مجموع از ۱۸۶ نفر، اطلاعات جمع‌آوری گردید.

ابزار گردآوری داده‌ها، یک پرسشنامه محقق ساخته شامل دو بخش بود: بخش اول مشخصات فردی (شامل سن، وضعیت تأهل، شغل و تحصیلات والدین، وضعیت اقتصادی،

این میانگین نمره، نشان‌دهنده انگیزه مثبت اکثر دانشجویان رشته مامایی نسبت به رشته تحصیلی بود. مهم‌ترین انگیزه انتخاب رشته مامایی، "مفید واقع شدن این حرفه در زندگی فردی" و کم اهمیت‌ترین انگیزه "راهنمایی و تشویق رسانه‌ها" بود.

علاقه به کار بالینی و فعالیت‌های درمانی، روابط انسانی موجود در حرفه، نزدیکی این رشته به رشته پزشکی، توجه به نیاز جامعه و خدمت به مردم، امکان تکامل شخصیت بیشتر و رشد اخلاقی، ارتباط انحصاری با قشر زنان و کودکان، علاقه شخصی به این رشته و امکان تأسیس دفتر کار مستقل، از دیگر انگیزه‌های اصلی انتخاب رشته توسط دانشجویان بود (جدول ۱).

سال و با میانگین و انحراف معیار $21/38 \pm 2/05$ سال بود. همچنین ۱۷/۷ درصد (۳۳ نفر) از دانشجویان ساکن خوابگاه و بقیه در کنار خانواده زندگی می‌کردند. وضعیت اقتصادی ۷۷/۴ درصد (۱۴۴ نفر) دانشجویان در حد متوسط بود. مادران ۴۳ نفر از جامعه مورد پژوهش (۲۳/۱ درصد) شاغل بودند. پدران ۹۴ نفر از افراد مورد مطالعه (۵۰/۳ درصد) شاغل در ارگان‌های دولتی بودند. همچنین پدران ۱۵۲ نفر از دانشجویان (۸۱/۷ درصد) و مادران ۱۲۸ نفر از دانشجویان (۶۸/۸ درصد)، تحصیلات دیپلم و بالاتر را داشتند.

میانگین و انحراف معیار نمره انگیزه افراد نسبت به انتخاب رشته تحصیلی مامایی $6/14 \pm 49/85$ و حداقل نمره انگیزه دانشجویان نسبت به انتخاب رشته مامایی ۲۸ و حداکثر ۶۴ به دست آمد. که با توجه به تقسیم‌بندی انجام شده در این مطالعه،

جدول ۱. توزیع فراوانی انگیزه دانشجویان مامایی دانشگاه آزاد اسلامی رشت نسبت به انتخاب رشته تحصیلی خود

کم	متوسط	زیاد	انگیزه دانشجویان نسبت به انتخاب رشته مامایی
۳ (۱/۶)	۳۲ (۱۷/۳)	۱۵۱ (۸۱/۱)	مفید واقع شدن این حرفه در زندگی فردی
۳ (۱/۶)	۳۵ (۱۸/۸)	۱۴۸ (۷۹/۶)	علاقه به فعالیت‌های درمانی و کار بالینی
۸ (۴/۳)	۶۰ (۳۲/۳)	۱۱۸ (۶۳/۴)	روابط انسانی موجود در حرفه
۱۱ (۵/۹)	۶۰ (۳۱/۷)	۱۱۵ (۶۱/۸)	نزدیکی این رشته به رشته پزشکی
۱۵ (۸/۱)	۶۲ (۳۳/۳)	۱۰۹ (۵۸/۶)	توجه به نیاز جامعه و خدمت به مردم
۸ (۴/۳)	۷۱ (۳۸/۲)	۱۰۷ (۵۷/۵)	امکان تکامل شخصیت بیشتر و رشد اخلاقی
۱۴ (۷/۶)	۶۶ (۳۵/۳)	۱۰۶ (۵۷/۱)	ارتباط انحصاری با قشر زنان و کودکان
۱۵ (۸/۱)	۷۵ (۴۰/۳)	۹۶ (۵۱/۶)	علاقه شخصی به این رشته
۸ (۴/۳)	۸۲ (۴۴/۳)	۹۶ (۵۱/۴)	ایجاد اعتماد به نفس
۲۹ (۱۵/۷)	۶۹ (۳۷/۳)	۸۸ (۴۷)	امکان تأسیس دفتر کار مستقل
۲۲ (۱۱/۸)	۷۹ (۴۲/۵)	۸۵ (۴۵/۷)	کسب موقعیت اجتماعی و منزلت اجتماعی - شغلی
۲۰ (۱۰/۳)	۸۳ (۴۴/۹)	۸۳ (۴۴/۹)	توصیه و صلاح‌اندیشی والدین و نزدیکان
۲۳ (۱۲/۵)	۹۱ (۴۸/۹)	۷۲ (۳۸/۶)	وجود امکان پیشرفت در زمینه علمی و امکان تحقیق
۴۶ (۲۴/۹)	۸۷ (۴۶/۵)	۵۴ (۲۸/۶)	وجود تجربیات مهیج در حرفه مامایی
۴۹ (۲۶/۳)	۹۸ (۵۲/۷)	۳۹ (۲۱)	بازار کار مناسب
۶۸ (۳۶/۸)	۸۶ (۴۶/۷)	۳۲ (۱۶/۵)	عدم ارتباط با بیماران و سالمندان
۱۱۳ (۶۰/۸)	۴۳ (۲۳/۱)	۳۰ (۱۶/۱)	این رشته را انتخاب کردم چون نمرات من فقط اجازه پذیرش در این رشته را می‌داد
۸۴ (۴۵/۴)	۷۵ (۴۰/۴)	۲۷ (۱۴/۲)	ارتباط این رشته با دروس دبیرستانی
۴۱ (۲۲)	۱۲۱ (۶۵/۱)	۲۴ (۱۲/۹)	حقوق و مزایا و درآمد مناسب
۴۸ (۲۵/۹)	۱۱۵ (۶۲/۲)	۶۲ (۱۱/۹)	ساعات کار قابل انعطاف

تنها داشتن تحصیلات دانشگاهی	۱۵ (۷/۶)	۴۶ (۲۴/۹)	۱۲۵ (۶۷/۶)
وجود اوقات فراغت کافی در کار	۱۳ (۶/۵)	۱۱۳ (۶۱/۱)	۶۰ (۳۲/۴)
راهنمایی و تشویق رسانه‌های گروهی	۹ (۴/۳)	۶۶ (۳۵/۷)	۱۱۱ (۶۰)

بدهند، میانگین نمره داده شده توسط آن‌ها به این رشته ۲/۰۹ ± ۷/۱۵ بود.

بر اساس آزمون آماری Student-t، ارتباط آماری معنی‌داری بین نمره انگیزه دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی با متغیرهای تحصیلات پدر، تحصیلات مادر، شغل پدر، شغل مادر، وضعیت تأهل و محل سکونت وجود نداشت. همچنین بر اساس آزمون آماری ANOVA، بین نمره انگیزه دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی با متغیرهای سهمیه ورود به دانشگاه و وضعیت اقتصادی ارتباط آماری معنی‌دار به دست نیامد (جدول ۲).

اکثریت دانشجویان (۶۶/۵ درصد) در پاسخ به سؤال "در صورت شرکت مجدد در آزمون سراسری آیا باز هم رشته مامایی را انتخاب می‌کنید؟" جواب مثبت دادند و ۶۳/۸ درصد (۱۱۸ نفر) دانشجویان اظهار کردند این رشته را برای تحصیل به دیگران توصیه می‌کنند

وقتی از دانشجویان خواسته شد تا به رشته مامایی در مقایسه با سایر مشاغل موجود در جامعه امتیازی از ۱ تا ۱۰

جدول ۲. میانگین نمره کلی انگیزه بر حسب برخی عوامل مؤثر در دانشجویان مامایی دانشگاه آزاد اسلامی رشت نسبت به رشته تحصیلی

مقدار P	نمره انحراف معیار ± میانگین	متغیر		
		تحصیلات پدر	زیر دیپلم	۵۱/۱۲ ± ۴/۸۵
۰/۱۹	۴۹/۵۸ ± ۶/۳۹	دیپلم و بالاتر		
		تحصیلات مادر	زیر دیپلم	۵۰/۲۱ ± ۵/۴۹
۰/۵۹	۴۹/۶۹ ± ۶/۴۲	دیپلم و بالاتر		
		شغل پدر	آزاد	۴۹/۴۷ ± ۶/۸۸
۰/۳۹	۵۰/۲۵ ± ۵/۳۵	دولتی		
		شغل مادر	شاغل	۵۰/۱۰ ± ۵/۹۵
۰/۷۶	۴۹/۷۸ ± ۶/۲۱	خانه‌دار		
		تاهل	متاهل	۵۰/۳۳ ± ۴/۸۶
۰/۶۵	۴۹/۷۷ ± ۶/۳۴	مجرد		
		محل سکونت	منزل	۴۹/۵۷ ± ۶/۲۳
۰/۱۸	۵۱/۱۶ ± ۵/۶۰	خوابگاه		
		سهمیه ورود به دانشگاه	آزاد	۴۹/۵۸ ± ۶/۰۸
۰/۲۰	۴۹/۹۰ ± ۵/۷۲	شاهد و جانباز		
		سایر	خوب	۴۹/۳۰ ± ۷/۰۲
			ضعیف	۵۰/۰۱ ± ۵/۸۹
۰/۷۵	۴۷/۰۰	وضعیت اقتصادی	متوسط	

اهمیت ویژه‌ای قایل بودند که انتظار می‌رود مسؤولین آموزش مامایی با هر چه پر بارتر کردن محتوای علمی این رشته در ارتقای این بعد تا حد ممکن بکوشند.

علاقه به کار بالینی و فعالیت‌های درمانی، دومین عامل تمایل و انگیزه دانشجویان نسبت به انتخاب رشته در مطالعه حاضر بود، که با نتایج مطالعات دیگر هم‌خوانی داشت (۲۰، ۱۶، ۱۰). این انگیزه رضایت‌بخش و مطلوب بود؛ چرا که نگرش مثبت به محیط کار یکی از ابعاد رضایتمندی شغلی است.

بر اساس یافته‌های مطالعه کنونی، روابط انسانی موجود در حرفه، سومین انگیزه انتخاب رشته دانشجویان مامایی بود، که با نتایج پژوهش‌های دیگر هم‌خوانی داشت (۲۱، ۱۹).

نتایج مطالعه Karaoğlu و همکاران در ترکیه نشان داد که ۶۱ درصد دانشجویان مامایی، کمک به مردم را به عنوان مهم‌ترین علت انتخاب رشته تحصیلی مامایی بیان کردند و بعد از آن حفظ بهداشت عمومی و حفظ و ارتقای سلامت خود را ذکر کردند (۲۲). نتایج مطالعه Pollard، بیانگر آن بود که اکثر دانشجویان (۵۳/۵ درصد) خدمت به جامعه و (۴۱/۷ درصد) انجام مراقبت و حمایت از مردم در جامعه را به عنوان انگیزه انتخاب رشته مامایی ذکر کردند (۲۳). نتایج نشان دهنده آن بود که این گزینه در راستای برآورد کردن نیازهای اجتماعی است، بنابراین انتظار می‌رود مسؤولین با رعایت هر چه بیشتر موازین اخلاقی و حرفه‌ای در حفظ و قداست این عامل بکوشند.

نزدیکی این رشته به رشته پزشکی، چهارمین انگیزه دانشجویان برای انتخاب رشته مامایی در این مطالعه بود. کمالی و همکاران نیز در نتایج مطالعه خود، به این عامل به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل دخیل در انتخاب رشته مامایی توسط افراد مورد پژوهش اشاره کردند (۱۰).

از دیگر عوامل مؤثر در انتخاب رشته مامایی توسط افراد مورد پژوهش در مطالعه حاضر، توجه به نیاز جامعه و خدمت به مردم، ارتباط انحصاری با قشر زنان و کودکان، امکان تکامل شخصیت بیشتر و رشد اخلاقی، علاقه شخصی به این رشته و

نتایج پژوهش نشان داد که بر اساس آزمون همبستگی Pearson نمره انگیزه دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی با سن ($P = ۰/۱۳$) و معدل دبیرستان ($P = ۰/۸۰$)، همبستگی آماری معنی‌داری وجود نداشت.

بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های این پژوهش، دانشجویان مامایی نسبت به انتخاب رشته تحصیلی خود، از انگیزه به نسبت بالایی برخوردار بودند. بر اساس تحقیقات انجام شده، انگیزه عامل مهمی در ایجاد محیط مناسب جهت یادگیری و انجام کار و ایجاد خلاقیت در یادگیری است (۱۸). نتایج مطالعه ارفعی و صوفی آبادی در سمنان بیانگر انگیزه بالای دانشجویان مامایی نسبت به انتخاب رشته تحصیلی مامایی بود (۱۹). به نظر می‌رسد یکی از دلایل انگیزه بالا برای انتخاب رشته مامایی در مطالعه حاضر و مطالعه ارفعی و صوفی آبادی در سمنان (۱۹)، نوع جامعه مورد پژوهش (دانشگاه آزاد اسلامی) بود که دانشجویان برای تحصیل خود مجبور به پرداخت هزینه هنگفتی می‌باشند، بنابراین مشتاقان تحصیل، بدون علاقه این رشته را انتخاب نمی‌کنند، اما نتایج مطالعه دلیر و همکاران در مشهد نشانگر این مسأله بود که دانشجویان پرستاری و مامایی نسبت به انتخاب رشته خود از انگیزه بالایی برخوردار نبودند (۱۸). همچنین نتایج مطالعه‌ای در سطح دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، مبین آن بود که اکثر دانشجویان مامایی از علاقه و انگیزه کافی در زمان انتخاب این رشته برخوردار نبودند (۱۶).

یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که مهم‌ترین عامل انگیزه دانشجویان نسبت به انتخاب رشته تحصیلی خود، مفید واقع شدن این حرفه در زندگی فردی بود که این یافته با نتایج برخی مطالعات دیگر در مورد انگیزه انتخاب رشته پرستاری و مامایی، هم‌خوانی دارد (۱۹، ۱۶، ۱۰). دانشجویان اطلاعات علمی و عملی را که در رشته تحصیلی خود کسب می‌کنند، در زندگی شخصی خود مهم و کاربردی ارزیابی کردند و برای آن

در مطالعه حاضر بین نمره انگیزه نسبت به رشته تحصیلی و متغیرهای پژوهش (شغل و تحصیلات پدر و مادر، وضعیت تأهل، وضعیت اقتصادی، سهمیه ورود به دانشگاه، محل سکونت، معدل دیپلم و سن) ارتباط آماری معنی‌داری وجود نداشت؛ ولی در مطالعه دلیر و همکاران، میزان انگیزه کلی در دانشجویانی که طبقه اجتماعی پایین داشتند، به طور معنی‌داری بیشتر بود (۱۸) و با برخی مطالعات دیگر هم‌خوانی داشت (۲۸-۲۶). همچنین در نتایج مطالعه دلیر و همکاران، با بالا رفتن سن، میزان انگیزه درونی دانشجویان کاهش یافته است (۲۰)، که ممکن است آگاهی بیشتر دانشجویان در سال‌های بالاتر تحصیل نسبت به مسایل حرفه‌ای و مسن‌تر بودن آن‌ها دلیل آن باشد.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج به دست آمده، خوشبختانه در مطالعه حاضر دانشجویان مامایی، از انگیزه بالایی برای تحصیل در این رشته برخوردار بودند. همچنین مهم‌ترین انگیزه انتخاب رشته مامایی، مفید واقع شدن این حرفه در زندگی فردی بود. بنابراین متصدیان امر با مغتنم شمردن این مسأله، باید تلاش لازم را در جهت ارتقای سطح آموزشی دانشجویان مستعد به جهت نقش حساس این رشته تحصیلی در نظام سلامت و رسیدن به حداکثر بهره‌وری و دستیابی به اهداف هزاره سوم (ارتقای سلامت مادران، کاهش مرگ و میر کودکان، ارتقای توانمندسازی زنان و برابری جنسیتی) به کار گیرند.

بر طبق نتایج حاصل از این مطالعه، کم اهمیت‌ترین انگیزه در انتخاب رشته مامایی راهنمایی و تشویق رسانه‌ها بود. بنابراین انتظار بیشتری از رسانه‌های گروهی و معلمان محترم در شناساندن این رشته تحصیلی به دانش‌آموزان برای انتخاب این رشته تحصیلی در دانشگاه می‌رود.

پیشنهاد می‌گردد مدیران و مسؤولین آموزش مامایی با ارائه راهکارهای مناسب، جایگاه واقعی این رشته را در اذهان عمومی روشن سازند و موقعیت اجتماعی آنان را ارتقا بخشند

امکان تأسیس دفتر کار مستقل بود. نتایج مطالعه ارفعی و همکاران حاکی از آن بود که امکان انجام کار به طور مستقل از عوامل مورد توجه دانشجویان بود (۱۶). در نتایج پژوهش Rognstad و همکاران نیز امکان انجام کار مستقل، یکی از اولویت‌های انتخاب رشته توسط دانشجویان مامایی بیان شده است (۲۱). امید به داشتن دفتر کار مستقل به جهت اشتغال‌زایی و ایجاد تنش کمتر نسبت به کار گروهی در نظر دانشجویان دارای اهمیت ویژه‌ای است و مبین نقش برجسته استقلال حرفه‌ای در انتخاب رشته و شغل می‌باشد. Bosco و همکاران نیز به این نتیجه دست یافتند که انگیزه اکثر دانشجویان پرستاری نسبت به انتخاب رشته خود، مراقبت و کمک به دیگران بود. به ویژه اکثر پرستاران خواهان ادامه تحصیل و کار در رشته مامایی و پرستاری کودکان بودند (۲۴). در مطالعه حاضر، افراد مورد پژوهش، راهنمایی رسانه‌های گروهی را یکی از کم اهمیت‌ترین انگیزه‌ها برای انتخاب رشته مامایی بیان کردند که نتایج مشابه مطالعه کمالی و همکاران بود. Ward و همکاران بیان کردند که یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های انتخاب رشته و ادامه تحصیل و کار در رشته پرستاری، رسانه‌ها و تبلیغات آن‌ها بوده است (۲۵). رسانه‌های گروهی و در رأس آن‌ها صدا و سیما و حتی آموزش و پرورش نقش خود را در معرفی و شناساندن رشته‌های دانشگاهی به ویژه مامایی به دانش‌آموزان به خوبی ایفا نمی‌کنند.

بازار کار مناسب، حقوق و مزایا و درآمد مناسب و ابعاد اقتصادی از عوامل با اهمیت در انتخاب رشته نبودند. این یافته‌ها با مطالعه ارفعی و صوفی آبادی مطابقت داشت (۱۹)، ولی با نتایج مطالعه‌ای مبتنی بر اهمیت نیازهای مادی و رفاهی در انتخاب شغل و رشته تحصیلی در تضاد بود (۲۱). این نتایج گواه این امر است که مهم‌ترین علل گرایش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی مربوط به ابعاد فردی و حرفه‌ای است و ابعاد اقتصادی و رفاهی آن نقش خاصی در تمایلات تحصیلی دانشجویان نداشته است.

و دانشجویان خود را با مسئولیت‌ها و توانمندی‌های خود آشنا سازند و زمینه‌های رشد بیشتر این رشته آموزشی را فراهم آورند.

References:

- 1- Huffman K. Living Psychology. Hoboken, NJ: John Wiley and Sons; 2006. Available From: http://www.nitop.org/cv_pdf/2010/huffman_public.10.pdf.
- 2- Rouhi Gh. Educational motivation and its relationship with some factors among the students of Golestan university of medical sciences. *Strides in Development of Medical Education* 2007;4(2):77-82. [In Persian]
- 3- Zysberg L, Berry DM. Gender and student's vocational choices in entering the field of nursing. *Nursing Outlook* 2005; 53(4): 193-8.
- 4- Mogaddam B. Psychology practice in education. 7th ed. Tehran: Seda and sima; 2007.
- 5- Shafi abadi A. Career choice deidion. 13th ed. Tehran: Roshd; 2003.
- 6- Alvani M. Management. 22th ed. Tehraan: Ney; 2004.
- 7- Hodosa Y. Development and testing of clinical learning environment diagnostic inventory for baccalaureate nursing students. *Journal of Advanced Nursing* 2006, 56(5): 480-90.
- 8- AmirAli Akbari S. the Motivation for choosing midwifery students of Tehran University of Medical Sciences 2006-2007. *Iranian Journal of Medical Education* 2008; 7(2):451-3. [In Persian]
- 9- Hajian K, Nasiri A. Evaluation of medical students' attitude toward future job in Babol University of Medical Sciences 2003. *Journal of Babol University of Medical Sciences* 2006; 8(1): 86-95. [In Persian]
- 10- Kamali S, Jafari E, Fathi A. The midwifery student's motivation towards career choice in Zanjan School of nursing and midwifery in 2010. *Journal of Medical Education Development* 2010; 3(4): 40-6. [In Persian]
- 11- Hashemipour M. Dental students' motivation for entering dentistry in Kerman school of dentistry. *Iranian Journal of Medical Education* 2006; 6(1): 109-15. [In Persian]
- 12- Sorori-Zanjani R, Tajkey J. University Entrance Motivations of Pharmacy Students of Zanjan Pharmacy School. *Journal of Medical Education Development* 2009, 1(1): 29-36. [In Persian]
- 13- Ulrich S. Application to a nurse-midwifery education program discloses factors that influence their career choice. *Journal of Midwifery & Women's Health* 2009; 54(2): 127-32.
- 14- The ministry of Health and Medical Education. A summary of national plans related to maternal health for using in health world-day. Tehran: The department of family and population health; 2005. [In Persian]
- 15- Davodii R, Azma R. Healthy People report until 2011. Mashhad: Mashhad University of Medical Sciences; 2005. [In Persian]
- 16- Arfaie K, Amirali-Akbary S, Alavi-Majd H. Assessing midwifery students interest in their career at medical sciences Universities in Tehran. *Knowledge & Health* 2008; 3(1):28-32. [In Persian]
- 17- Ahmadi M, Aliakbari S, Jalalinia S. History Ethics and Laws in midwifery. 1st ed. Tehran: Afrang; 2002. [In Persian]
- 18- Dalir Z, Shojaeian2 Z, Khodabandehlu Z. Survey on the Motivation of Nursing and Midwifery Students toward Their Field of Study Selection- Nursing and Midwifery School-2009. *Iranian Journal of Nursing Research* 2011, 6(20): 44-51. [In Persian]
- 19- Arfaei K, Soofi-Abadi Z. Midwifery students, perspectives about their motivation for choosing midwifery as a career. *Iran Journal of Nursing* 2010; 23(67): 23-8. [In Persian]
- 20- Wright B, Scott I. Career choice of new medical students at three Canadian universities: family medicine versus specialty medicine. *Canadian Medical Association Journal* 2007; 170(13): 1920-4.
- 21- Rognstad MK, Aasland O, Granum V. How do nursing students regard their future career? Career preferences in the post-modern society. *Nurse Education Today* 2004; 24(7):493-500.
- 22- Karaoğlu L, Çelebi E, Pehlivan E. Nursing, Midwifery and Health Officer Programs Undergraduate Students' Attitudes towards Their Future Career: Motivating/Demotivating

- Professional Characteristics and Career Preferences. Journal of Inonu University Medical Faculty 2007; 14(4):219-25.
- 23- Pollard K. New midwifery students' views of their future role. Midwives online 2008 Available From: <http://www.rcm.org.uk/midwives/in-depth-papers/new-midwifery-students-views-of-their-future-role>
- 24- Bosco AM, Ward C, Styles I. Looking to the future: nursing as a career goal. Contemporary Nurse 2005; 19(1-2):105-14.
- 25- Ward C, Styles I, Bosco AM. Perceived status of nurses compared to other health care professionals. Contemporary Nurse 2003; 15(1-2):20-8.
- 26- Kosgeroglu N. An investigation on nursing, midwifery and health care students learning motivation in Turkey. Nurse Education in Practice 2009; 9(5):331-9.
- 27- Law W, Arthur D. What factors influences Hong Kong school students in their choice of a career in nursing. International Journal of nursing studies 2003; 40(1): 23-32.
- 28- Dal U, Arifoglu BC, Razi CS. What factors influence students in their choice of nursing in North of Cyprus? Procedia- Social and behavioral Sciences 2009; 1(1):1924-30.

The Motivation of Choosing Midwifery Field of Study and Related Factors among the Midwifery Students of Islamic Azad University, Rasht Branch, Iran

Shiva Alizadeh^{1*}, Mojgan Sigarchian²

1.M.Sc. in Midwifery, Instructor, Department of Midwifery, Islamic Azad University, Rasht Branch, Gilan, Iran

2.B.Sc. in Midwifery, Islamic Azad University, Rasht Branch, Gilan, Iran

• Received: 23 May, 2012

• Received Corrected Version: 22 Aug, 2012

• Accepted: 28 Aug, 2012

Background & Objective: Motivation is the driving force beyond all human activities. Without motivation, human species are not capable of implementing any planned activity. The more one's motivation is in line with her interests and skill sets, the higher chance the individual has to achieve success in her professional and educational endeavors. This study was performed to determine midwifery students' motivation and related factors about their field.

Methods: This descriptive cross-sectional study was conducted on all midwifery students who were studying at Islamic Azad University of Rasht in the first semester of academic year 2011-2012. The information was gathered through a questionnaire which has two parts, personal information and questions about motivation for choosing field of study. The data was analyzed by SPSS software version 16 using descriptive and analytical statistics.

Results: The mean score of students' motivation for choosing field of study was 49.85 ± 6.14 , which was higher than the acceptable score. There no significant relationship between score of motivation and research variables (job and education of parents, marital status, and university entry quotas, living place, diploma score, economic situation and students' age).

Conclusion: Our research shows that the students of midwifery are highly motivated and have great enthusiasm for studying this academic discipline. Therefore, it is imperative for the authorities to seize this opportunity and make an all-out effort to improve the educational standards of promising students in order to maximize their productivity.

Key Words: Choosing a career, Field of study, Midwifery, Motivation

*Correspondence: Department of Midwifery, Islamic Azad University. Rasht Branch, Rasht, Gilan, Iran

• Tel: (+98) 911 130 9694

• Fax: (+98) 131 666 9930

• Email: gelayolalizadeh@yahoo.com